

РЕЦЕНЗИЯ

от

проф. д-р БОРИСЛАВА ТАНЕВА
КЛАВИРНА КАТЕДРА, ИФ
НМА “Проф. Панчо Владигеров”

за кандидатурата на

ЕЛЕНА АНТОНОВА ДИКОВА

в конкурса за академичната длъжност

„ДОЦЕНТ“

в професионално направление 8.3. – Музикално и танцово изкуство,

по Пиано към катедра „Пиано“

ТКДФ на НМА „Проф. Панчо Владигеров“ - София

Главен асистент доктор **ЕЛЕНА АНТОНОВА ДИКОВА** е член на катедра „Пиано“ в ТКДФ на НМА „Проф. Панчо Владигеров“.

Като такава тя кандидатства в конкурса за *доцент по пиано*, към катедра „Пиано“/ ТКДФ, обявен в Държавен вестник на 13.09.2016 г.

Главен асистент доктор Елена Дикова се явява единствен кандидат за обявеното място.

Настоящата рецензия разглежда нейната изпълнителска, звукозаписна, педагогическа и друга дейност в периода 1993 – 2016 година.

Родена е в София, в семейството на изявени интелектуалци. Баща ѝ е именитият наш пианист, напуснал ни за съжаление твърде рано,

проф. Антон Диков. Възпитана е в дух на ясни морални и естетически ценности. Семейната среда до голяма степен предопределя избора на професионалния път, който Елена поема.

Съвсем естествено и логично той продължава фамилната традиция.

Първоначалното ѝ обучение преминава през закваската на „школата“

на проф. Милена Куртева в Средното музикално училище “Любомир Пипков” – София, което Елена Дикова завършва блестящо - с отличие и златен медал.

Продължава обучението си в класа по пиано на проф. Антон Диков в Национална музикална академия “Проф. Панчо Владигеров“,

където се дипломира със степен магистър, а в последствие завършва и двугодишен майсторски клас.

От 2015 г. е *доктор* по музикознание и музикално изкуство.

Към общото си професионално развитие гл. ас. д-р Елена Дикова добавя и специализация в майсторски класове във Франция при проф. Джей Готлиб и проф. Оливие Гардон от висшето училище за музика „*École normale supérieure*“, Париж. През 1997 г. завършва публичен курс по интерпретация при проф. Доминик Мерле от Парижката национална консерватория. Това определено надгражда професионалните ѝ знания и обогатява културния ѝ кръгзор.

Формиран в този дух на взаимопроникване на две различни европейски култури, настоящият ѝ статус на пианист и преподавател е особено ценен. Почерпила опит и традиции от две клавирни школи – българската и френската, тя го *пре-подава* успешно на студентите и учениците си в клавирната катедра/ ИФ, в катедра „Пиано“/ ТКДФ в НМА „Проф. Панчо Владигеров“ – София, както и в НМУ „Л. Пипков“ – София.

Главен асистент Елена Дикова представя справка за художествено-творческа дейност, която е структурирана в четири основни раздела:

1. ИЗПЪЛНИТЕЛСКА ДЕЙНОСТ – разделена от своя страна на още три подточки: - концерти (солови и с оркестър)
- камерна музика (в дуо и квинтет)
- премиерни изпълнения

2.ЗВУКОЗАПИСНА ДЕЙНОСТ – също разделена на 2 подзаглавия
- записи в БНР (в това число и на премиерни произведения)
- компакт диск с камерни творби на Морис Равел

3. ПЕДАГОГИЧЕСКИ ПОСТИЖЕНИЯ, където са изредени успехите на възпитаниците на гл. ас. д-р Елена Дикова

4. КОНЦЕРТНА ДЕЙНОСТ, ПУБЛИКАЦИИ И ДРУГИ СЪБИТИЯ, ПОСВЕТЕНИ НА ИЗПЪЛНИТЕЛСКОТО ИЗКУСТВО НА ПРОФ. АНТОН ДИКОВ - едно апостолско дело, описани са множество прояви, посветени на културното наследство, оставено ни от проф. Антон Диков.

Справката очертава един широк периметър на разнообразната дейност, която Елена Дикова развива като *пианист-солист и камерен изпълнител*. Прибавен към това е и *уникалният ѝ* преподавателски опит – от заниманията със строго професионално профилираните пианисти в клавирна **ТА** катедра на ИФ, през предизвикателството да „откриваш“ тайните на *пианото* пред други инструменталисти, певци и теоретици - (в катедра „Пиано“ в ТКДФ) за да стигнем до изключително интересната, но и много отговорна работа с младите таланти в НМУ „Л. Пипков“. Давам си сметка, че колеги, с толкова разностранен опит и дейност, *обхващаща целия богат спектър* на етапите в професионалното музикално обучение по вертикала и хоризонтала на цялостното музикално израстване - не се срещат често.

Сумирани, тези дейности ни дават облика на един подчертано мултифункционален педагог и изпълнител с определен интерес към камерното музициране и мислене. Качествата на Елена обуславят поливалентността на нейното присъствие в музикалния живот на страната, в което далеч не на последно място трябва да отбележим и важната роля, която заема пропагандирането на изпълнителското творчество и наследството на проф. Антон Диков, с което тя се е заела.

В първа точка на справката „ИЗПЪЛНИТЕЛСКА ДЕЙНОСТ“ прави впечатление, че репертоарът на гл.ас.д-р Елена Дикова обхваща освен предполагаемите за един пианист концерти за пиано и оркестър, така и порядко свирените - за две пиана.

Превес имат концертите с камерна музика пред изнесените солови рецитали. Търсейки причината за този избор на Дикова аз стигам до началото, до корените, до формирането. То става само в семейна среда, а в конкретния случай тя е, както по-горе подчертах изключително специфична, интелектуална, възпитаваща във финес, скромност и отговорност. Абсолютно отричаща излишната показност и повърхностно отношение към заобикалящия свят.

Позволявам си да коментирам характера на Елена Дикова, защото от една страна я познавам от дълги години, а от друга смятам, че точно той има пряка връзка с изявите ѝ (така е и с всички нас.) Елена е стабилен и деликатен, а едновременно с това - сговорчив и интелигентен човек. В най-широкия и добронамерен смисъл на думата „КОЛЕГА“, за когото не е

самоцел да изпъкне, а който намира смисъл в това, да бъде част от колектив, от „цялото“. Това е изключително рядко срещано качество у един артист, когото обикновено свързваме с ярката проява на „его“-то във всичките му позитивни, но и негативни измерения.

Този факт характеризира професионалните изяви на гл.ас. д-р Елена Дикова през всичките години - не многобройни като число, но внимателно подбрани са нейните изяви и участия.

Разчита се на качество, а не на количество.

Ярко доказателство за гореказаното са диригентите, колегите и оркестрите, с които Елена Дикова изнася своите концерти.

Тя е свирила под палката на Пламен Джуров, Йордан Дафов, Цанко Делибозов, Милен Начев, Георги Чимширов, Деан Павлов, Славил Димитров и др.

Партнират ѝ престижни оркестри като: Софийска филхармония, СО на БНР, Камерен ансамбъл „Софийски солисти“, Камерен оркестър Добрич, Разградска, Видинска и Шуменска филхармонии.

Достойна плеяда са и музикантите, с които Дикова партнира в камерните ансамбли. Имената на пианиста Иво Калчев, Кремена Ачева - флейта, Борислав Йоцов - кларинет, Теодора Христова - цигулка, Христо Танев - виолончело са безпорен гарант за един музикален продукт на високо професионално и естетическо ниво.

Специално ми се иска да отбележа приносния характер с изпълнението и записа на световната премиера на Четвъртия клавирен концерт на Александър Йосифов. Записът е с оркестъра на БНР под диригентството на Милен Начев.

Втора точка от справката е озаглавена „ЗВУКОЗАПИСНА ДЕЙНОСТ“.

Широка стилистична и времева рамка обхваща тази дейност: от клавирни творби на Й.С. Бах до най-съвременни автори, представени са включително и премиерни изпълнения. Бих искала да отделя рядко свирените клавирни квинтети на Едуард Елгар и Цезар Франк, както и *Phantasmagorias IV Brahms versus Wagner* от Георги Арнаудов, в които Елена Дикова партнира с Теодора Христова – цигулка, Йордан Димитров – цигулка, Демна Гигова – виола, Христо Танев – виолончело.

Интересен е и резултатът на творческия тандем с пианиста Иво Калчев.

Силен акцент в него е записът на премиерното изпълнение за България на сюитата за две пиана „Били Хлапето“ от Аарон Копланд.

В списъка с реализираната звукозаписна дейност, който Дикова предлага, се забелязва предпочитание към френските автори. И това е съвсем логично, с оглед на факта, че Елена Дикова учи и специализира с френски професори.

Компакт дискът, който осъществяват съвместно с цигуларката Теодора Христова е само с музика на един от гениите на ХХ век, който френската култура е дала на света – Морис Равел.

Веднага искам да кажа, че тази „френска следа“ е балансирана отлично с добре застъпено присъствие на българска музика в репертоара на Дикова. Любомир Пипков, Александър Йосифов, Георги Арнаудов са част от имената в звукозаписната дейност на Елена Дикова, за което тя има изцяло моите адмирации.

Трета точка от справката е наименована „ПЕДАГОГИЧЕСКИ ПОСТИЖЕНИЯ“.

Преподавателската дейност на Елена Дикова се развива както следва: От 1993-2000 е хоноруван асистент, 2000-2011 – последователно старши и главен асистент в Клавирната катедра на ИФ. От 2011 г. е член на катедра „Пиано“ към ТКДФ на НМА „Проф. Панчо Владигеров“.

Паралелно с това от 1993-2000 и от 2007-2009, както и понастоящем, Дикова преподава пиано в НМУ „Любомир Пипков“.

Имам лични наблюдения от периода 1993 – 2011 когато Елена Дикова беше член на Клавирната катедра на ИФ.

Мога да кажа, че тя е един старателен колега, професионалист с вкус към детайла и стремеж към прецизност в стилистично отношение. Самата тя описва най-добре отношението към работата си: *„Стремила съм се да възпитавам и развивам у студентите точно и професионално отношение към авторския текст, индивидуалност и оригиналност при неговата интерпретация, сигурен и качествен инструментален апарат, широка стилска култура и високи естетически критерии.“*

Обективна предпоставка за успехите ѝ като преподавател са нейната богата култура, натрупаният опит и характерът ѝ.

Много от студентите ѝ, (в периода когато е асистент на проф. Диков) са носители на награди от престижни международни конкурси като:

Национален конкурс "Панчо Владигеров"; Международен клавирен конкурс „Ф. Лист“, Будапеща, Унгария; „IX международен конкурс за млади пианисти" в Сан Себастьян, Испания; Конкурса по пиано "Bösendorfer Klavierwettbewerb" във Виена, Австрия; Международния конкурс по пиано „Missouri Southern International Piano Competition“ в Джоуплин, САЩ; Национален конкурс „Ф.Шуберт“, Стара Загора; Клавирен конкурс за френска музика, Пловдив; Международен конкурс „Й. С. Бах“, Лайпциг, Германия.

Открояват се имената на: *Екатерина Тангърлова*, *Надежда Влаева*, *Ружа Семова*, *Елена Лесева*, *Лида Кънчева*, *Асен Бояджиев*. Следя професионалното развитие на част от тях и с радост мога да отбележа, че техният път е успешен, което до голяма степен се дължи на факта, че стъпват на качествено и стабилно професионално обучение.

В последствие, вече като самостоятелен педагог, студентите на гл. ас. Елена Дикова - *Теодора Аджарова*, *Марин Гонев*, *Сънг Хи Ли* (Южна Корея), *Лилия Жекова* са носители на престижни награди от конкурсите: Международен конкурс „Млади музикални дарования“, София; Национален клавирен конкурс „Панчо Владигеров“, Шумен; Национален клавирен конкурс „Шуман-Брамс“, Пловдив; Пети международен клавирен конкурс, Прищина, Косово; Трети международен конкурс за пианисти в Прищина, Косово; Академичен клавирен конкурс НМА, София; Международен конкурс за дуа „Малер“, София; Втори международен конкурс за песенни дуа „Малер“; „Internationale Sommerakademie“ Прага – Виена – Будапеща. Това несъмнено доказва професионализма в работата на Елена Дикова като педагог. Гореспоменатите награди са обективен принос към българското професионално музикално образование.

Елена Дикова провежда семинари в различни градове на Република Македония. Била е член на жури в Международния конкурс за млади пианисти в град Прищина, Косово (2006 г.) и на Международния конкурс за пианисти непрофесионалисти Vivariano 2016 г.

Четвърта точка - КОНЦЕРТНА ДЕЙНОСТ, ПУБЛИКАЦИИ И ДРУГИ СЪБИТИЯ, ПОСВЕТЕНИ НА ИЗПЪЛНИТЕЛСКОТО ИЗКУСТВО НА ПРОФ. АНТОН ДИКОВ

За мен е чест да коментирам и оценявам един будещ крайно уважение и респект факт, а именно, популяризиране творческото наследство и съхраняване паметта на едно от големите имена в българското изпълнителско изкуство - проф. Антон Диков.

Нейният докторат на тема „*Творческия подход към жанра клавирен концерт в изпълнителското изкуство на пианиста Антон Диков*“, успешно защитен през 2015г., е силен приносен момент и проява на изпълнен синовен дълг към едно голямо име от историята на клавирното изкуство на България и Европа през втората половина на XX век. В тези така трудни за културата и образованието времена Елена успява да издаде два компакт диска с емблематични изпълнения на Антон Диков, да учреди награда на името на баща си, да организира концерти посветени на Антон Диков в Пловдив и София. През 2008 г. Елена организира и участва в концерти в памет на Антон Диков, проведени в престижната зала „*Voesendorfer*“ във Виена, Австрия, Българския културен институт в Прага, Чехия и в Братислава, Словакия.

В реални дела се превръщат думите на Елена Дикова: „*Активната ми дейност е свързана с изпълнителското изкуство на пианиста Антон Диков и основана на съхраняването, популяризирането и разпространяването на богатото звукозаписно наследство, оставено от него, както и на продължаването на яркия му педагогически подход в работата с младите обучаващи се пианисти.*“

Въз основа на гореизложеното относно **приносните моменти в творческата дейност на гл.ас. д-р Елена ДИКОВА** и съгласно ЗРАСРБ и Правилника за неговото прилагане, убедено смятам, че тя има необходимите качества и значими постижения, за да **получи академичната длъжност ДОЦЕНТ ПО ПИАНО** в ТКДФ на Националната музикална академия „Проф. Панчо Владигеров“, София.

София, 30.1.2017г.

Проф. д-р Борислава Танева

